Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan talousvaliokunta
talousvaliokunta@eduskunta.fi

Lausunto
17.11.2022

Viite: KAA 2/2021 vp

Asia: Lakialoite (kansalaisaloite) turpeen energiakäytön lopettamiseksi

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että turpeen energiakäytön lopettamisesta ei tulisi säätää lailla.

Energiaturpeen merkitys toimitus- ja huoltovarmuuspolttoaineena on korostunut viime aikoina, sillä sitä korvaavan energiapuun saatavuus on heikentynyt muun muassa venäläisen tuontipuun käytön loputtua. Moni energiayhtiö on jo ilmoittanut pakon edessä käyttävänsä energiaturvetta aiempaa huomattavasti enemmän tulevana talvena.

On mahdollista, että biomassan aiempaa huono saatavuus pitkittyy ja energiaturpeella on tärkeä asema joidenkin yhtiöiden kaukolämmön tuotannossa edelleen myös vuonna 2025, sillä polttoaineiden saatavuus vaihtelee paikallisesti. Koska uusien polttoon perustumattomien tuotantoteknologioiden kaupallistuminen on hidasta, energiaturpeen täyskielto voisi pahimmillaan lisätä muiden fossiilisten polttoaineiden, kuten polttoöljyjen, käyttöä.

Myös Huoltovarmuuskeskus on selvästi ilmaissut, että turvetta tarvitaan vielä useita vuosia, mistä kertoo vuonna 2022 perustettu energiaturpeen varmuusvarasto. Huoltovarmuuskeskus on alustavasti arvioinut, että varmuusvarastoa saatetaan joutua käyttämään jo tulevana talvena.

Alustavien tietojen perusteella vaikuttaa siltä, että energiaturvetta on kysytty kuluvana vuonna selvästi enemmän kuin sitä pystyttiin sateisen kesän vuoksi nostamaan. Vaikka tulevana talvena energiaturvetta on luultavasti riittävästi saatavilla lämpimien syyskuukausien, varmuusvaraston sekä aiemmilta vuosilta ylijääneiden kaupallisten varastojen ansiosta, jo talven 2023-2024 tilanne näyttää huonommalta. Kaupallisten varastojen tyhjentyessä energiaturpeen noston onnistuminen kesällä 2023 on ensiarvoisen tärkeää. Tässä tilanteessa langetettu täyskielto, vaikka se alkaisikin vasta vuonna 2025, sysäisi alan vain entistä suurempaan epävarmuuteen, ja saattaisi vähentää jo kesällä 2023 käytettävissä olevaa turpeennostokapasiteettia.

Myöskään energiaturpeen käytön kieltäminen normaalioloissa mutta salliminen poikkeusolosuhteissa ei ratkaisisi edellä kuvattua huoltovarmuusongelmaa. Energiaturpeelle ei ole olemassa globaaleja markkinoita siten kuin esimerkiksi kivihiilelle, vaan sen saatavuus perustuu kotimaiseen nostokapasiteettiin (riittävä määrä yrittäjiä ja/tai urakoitsijoita sekä kalustoa), jonka määrä siis ainoastaan vähenisi entisestään täyskieltopäätöksen myötä.

Nopeasti toteutettu energiaturpeen täyskielto ei myöskään koskisi pelkästään energia-alaa. Ennen energiaturpeeksi käytettävien turvesuon syvempien kerrosten hyö-

dyntämistä saadaan pintakerroksista nostettua kasvu- ja kuiviketurvetta, joilla on edelleen merkittävä asema suomalaisessa ruoantuotannossa esimerkiksi kasvihuoneiden kasvualustana ja kanaloiden eläinkuivikemateriaalina. Ilman energiaturpeen nostamista kasvu- ja kuiviketurpeen nostokustannus nousee merkittävästi. Korvaavien vaihtoehtojen kehitystyö on toistaiseksi niin alussa, ettei niille ole vielä syntynyt kunnollisia markkinoita.

Jo nykyisin voimassa olevat toimet varmistavat sen, että energiayhtiöt eivät käytä energiaturvetta enempää kuin on pakko muiden polttoaineiden saatavuuden näkökulmasta. Nämä toimet ovat EU:n päästökauppa, mikä on tehnyt viime vuosina energiaturpeen käyttämisestä selvästi aiempaa kalliimpaa ja vähentänyt sen käyttöä, sekä kansallinen nk. lattiahintamekanismi, joka nostaisi energiaturpeen verotasoa huomattavasti, mikäli päästöoikeuden hinta laskisi matalaksi. Tämänhetkisten arvioiden mukaan energiaturpeen käyttö voisi loppua markkinaehtoisesti lähes kokonaan 2030-luvulla.

Petri Hirvonen
erityisasiantuntija
petri.hirvonen@gov.fi
+358503279350